Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 139 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 23, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 23-го ЛИПНЯ 1997 р. Ч. 139 РІК CIV.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ РАТИФІКУВАВ ДОГОВІР З РУМУНІЄЮ

Київ. — 17-го липня Верховна Рада України ратифікувала договір з Румунією, який два дні перед тим був оспорений половиною членів румунського Верховного суду, повідомило агентство Ройтерс.

Договір, підписаний 2-го червня президентами обох країн і невдовзі ратифікований двома палатами румунського парляменту, підтверджує існуючі кордони між двома країнами і приналежність до України територій, які були румунськими до Другої світової війни.

Угода, яку минулого тижня похвалив Президент ЗСА Билл Клінтон під час візити до Букарешту, збільшила також авторитет Румунії на Заході і зробила її першочерговим кандидатом у члени НАТО в наступній фазі поширення.

Однак 17 румунських суддів видали документ, в якому заявили, що договір з Україною порушує конституцію, бо Румунія є „унітарною і неподільною державою". Представник Конституційного суду Румунії, куди була направлена ця справа, сказав, що на успіх є мало надії, бо президент Еміль Константінеску надав договорові сили закону.

Попереднє керівництво Румунії, як відомо, домагалося від Києва засудження пакту Ріббентроп-Молотова, за яким у 1940 році північна Буковина і південна Басарабія відійшли до колишнього СССР. В 1948 році до СССР почав належати і маленький, але стратегічно важливий острів Зміїний в Чорному морі. Тепер там знайдено багаті поклади газу і нафти.

Президент Еміль Константінеску і його центристський уряд, який прийшов до влади в листопаді минулого року, взяв курс на покращання відносин з Україною. Переговорний процес між двома країнами, який зайшов був у безвихідь, значно пожвавився, кульмінуючи через сім місяців підписанням договору.

Конституційний суд Румунії захистив договір з Україною

Букарешт. — 18-го липня Конституційний суд Румунії відкинув апеляцію половини членів Верховного суду щодо уневаження договору з Україною, повідомив „ОМРІ Дейлі Дайджест".

Конституційний суд заявив, що справу було подано вже після того, як президент Еміль Константінеску надав договорові сили закону. Угода перед тим була ратифікована румунським парляментом.

Як відомо, три дні перед тим 17 суддів оспорили договір, заявивши, що він порушує конституцію, за якою Румунія є „унітарною і неподільною державою". Підписаний 2-го червня договір підтверджує існуючі кордони між двома країнами і закріплює за Україною території, які до Другої світової війни належали Румунії.

17-го липня договір цей ратифікувала також Верховна Рада України.

Українські дипломати нараджувалися

Київ (Р. Р.). — У четвер, 17-го липня, в Міністерстві Закордонних Справ України розпочалася щорічна нарада амбасадорів України, яка тривала до 20-го липня. У нараді взяли участь амбасадори, постійні представники і генеральні консули України за кордоном.

Президент України Леонід Кучма у своїй промові відзначив успіхи української дипломатії у зовнішній політиці, але не забув і про недоліки та порушення дипломатами етики і законів. Йшлося про незадовільну працю цілої низки амбасад та про те, що кілька українських дипломатів по завершенні своєї місії не повернулися в Україну.

Щодо поліпшення праці дипломатичних представництв, то, на думку Л. Кучми, треба зосередитися на „економізації" зовнішньої політики, тобто на доповненні політичних домовлень інвестиційними та торговельними угодами.

Міністер закордонних справ Геннадій Удовенко сказав журналістам, що Президента непокоїть дуже повільне виконання підписаних договорів через інертність, безініціятивність та бюрократизм. І така ситуація не лише у МЗС, а й у державі в цілому.

Президент Л. Кучма наприкінці вересня, після участи у 52-ій сесії Генеральної асамблеї ООН, плянує відвідати Мехіко. Амбасадор України в ЗСА Юрій Щербак, якого днями призначено за сумісництвом також амбасадором у Мехіко, повідомив, що плянується підписати кілька економічних угод. Крім того, для України цікавим є досвід економічної трансформації Мехіко та його взаємин із ЗСА.

Студентів змушують хвалити білорусько-російську дружбу

Мінськ. — Щоб вступити до університету, білоруські абітурієнти мусять тепер писати ессеї, які вихваляли б дружбу Білорусі з Росією, повідомив „ОМРІ Дейлі Дайджест".

Виступаючи 17-го липня на телевізії, президент Александр Лукашенко сказав, що вступні іспити вестимуться під його особистим наглядом. Твори можна писати як російською, так і білоруською мовами.

Тим часом мінська міліція побила і затримала кількох осіб, які 17-го липня протестували проти закриття школи. Кілька десятків старшокласників з батьками демонстрували проти передачі приміщення школи під контролю адміністрації президента.

Загалом А. Лукашенко наказав перевести під свою контролю 22 будинки, які належали культурним установам. Опоненти твердять, що це розправа з небажаними організаціями.

Введено нові тарифи за телефонічні та поштові послуги

Київ (Р. Р.). — Пресова служба Міністерства Зв'язку України повідомила, що з 21-го липня затверджено нові тарифи оплати за міжнародні, міжміські телефонічні розмови, а також за поштові послуги.

Зокрема, подорожчають поштові послуги з країнами СНД і дещо подешевіє встановлення телефону для підприємств і організацій. Наприклад, встановлення телефону в помешканні віднині коштує 250 гривень. Для організацій і установ, які фінансуються за рахунок державного бюджету, встановлення телефону коштує 1,000 грн., для інших — 1,300 грн. Тобто, для підприємств і організацій усіх форм власности встановлення телефону подешевіло на 35 відсотків. Зменшено на 23 відсотки і суму оплати за телефонічні розмови: бюджетні підприємства платитимуть 7 грн. на місяць за телефони без похвилинної оплати і 4 грн. 90 коп. за телефони з похвилинною оплатою. Інші підприємства платитимуть 17 грн і 11 грн. 90 коп. на місяць за кожний телефон. Натомість оплату за приватні телефони підвищено до 3 грн. 50 коп. на місяць. Розмови в межах міста коштують 5 коп. за одну хвилину для приватних осіб і 10 коп. для підприємств. Одна хвилина міжміської розмови в межах области коштує для приватних осіб 7 коп., для організацій — 12 коп., в межах України для приватних осіб — 14 коп., для організацій — 24 коп., в межах СНД, залежно від віддалі, для громадян — від 29 до 43 коп. за одну хвилину, для організацій — 58—72 коп. за хвилину.

В робочі дні від 11-ої години вечора до 6-ої ранку та цілодобово у неділю і свята телефонічні розмови в межах СНД коштують на 20 відсотків менше. З країнами далекої відстані знижено тарифи на розмови від 9-ої вечора до 6-ої ранку та в неділю і свята цілодобово.

Л. Кучма застеріг проти „конституційного перевороту"

Київ. — 19-го липня Президент Леонід Кучма заявив, що зруйнує пляни своїх опонентів, які хочуть з допомогою конституційних змін надати Верховній Раді більше уповноважень і послабити президентське становище, повідомив „ОМРІ Дейлі Дайджест".

День перед тим голова парляменту Олександер Мороз сказав, що депутати зберуться наприкінці серпня для обговорення поправок до Конституції, які змінили б балянс влади між Президентом і Верховною Радою. Л. Кучма звинуватив соціяліста О. Мороза і його союзників у тому, що вони плянують „конституційний переворот".

За словами Президента, він має „достатньо засобів", щоб заблокувати запропоновані поправки. Л. Кучма звинуватив парлямент у деструктивній корисливості, заявивши, що краще було б, якби депутати „працювали над справжніми проблемами і створенням леґальної бази для конкретної праці".

Відзначено 90-річчя від дня народження О. Ольжича

Київ (Р, Р.). — Тут у Державному Музеї Літератури України відбулося відзначення 90-ої річниці від дня народження великого патріота України, поета, науковця і борця за визволення рідного краю Олега Кандиби-Ольжича.

Про подвижницьке життя і діяльність О. Ольжича розповіли присутнім Катерина Криворучко, Іван Драч, дослідник його життя і творчости Леонід Череватенко та інші відомі діячі.

За словами Череватенка, дружина О. Ольжича Катерина Білецька перед смертю розповіла йому про причину арешту чоловіка, про те, як він, будучи талановитим поетом і науковцем, відмовився від наукової кар'єри і став на шлях визвольної боротьби. Розповіла і про відкриття Другого фронту і про зустрічі Ольжича з союзниками (американцями, англійцями, французами), і про налагодження українського підпілля. На жаль, німці знали про пляни Ольжича і стратили його відразу після того, як 6-го червня 1944 року війська союзників висадилися у Нормандії.

Подвижницьке життя О. Ольжича залишило глибокий слід у пам'яті всіх, хто був з ним знайомий чи знав про діяльність цієї великої і героїчної людини. Його подвиг і трагічний кінець ніби віддзеркалює подвиг і страдницький шлях усього українського народу. Тому, зазначив І. Драч, сьогодні „дивовижний лицарський дух Ольжича є живлющою водою, що скроплює всі рани нашого народу". Бо це великий і прекрасний народ ішов до своєї незалежности через жахливі випробування, залишивши на тому важкому шляху мільйони найкращих синів і дочок.

Вшанування О. Ольжича відбулося і в Житомирі, де він народився, і в Заліщиках на Тернопільщині, і в інших містах України. І скрізь промовці відзначали, що на перше місце він ставив любов до батьківщини. Отже сьогодні приклад Ольжича має бути взірцем для кожного українця. Адже втратити незалежну державу легко, та відвоювати її знову вороги не дозволять.

АЛЬМАНАХ УНС'98

Редакція „Свободи" приймає матеріяли до Альманаху УНСоюзу на 1998 рік, в якому припадають такі роковини, як 200-ліття появи „Енеїди" Івана Котляревського, 80-ліття проголошення Четвертого Універсалу в Києві, 150-річчя заснування Головної Руської Ради та інші. Статті на ці та інші теми редакція прийматиме до розгляду до 15-го вересня ц. р. — Ред.

Тривають переговори про зменшення податків

Вашінгтон. — Минулої неділі представники Конгресу і Адміністрації Президента Билла Клінтона мали чергову зустріч і знову пробували досягнути компромісу в питанні майбутнього зменшення податків.

День перед тим обидві групи, очолені сенатором-республіканцем Віллямом Ротом і секретарем Департаменту фінансів Робертом Рубіном, обговорювали висловлений Білим Домом сумнів, чи не зросте державний дефіцит, якщо пропозиції республіканців зменшити податки стануть дійсним законом.

На недільній зустрічі мова йшла про дві точки запропонованих республіканцями змін — поширення сфери дії індивідуальних пенсійних конт, зменшення податків на спадки і про те, що слід зробити, щоб унеможливити зростання дефіциту державного бюджету.

Виглядає, що представники обидвох партій не мають наміру іти на поступки. Республіканці кажуть, що коли в найближчий час не буде прогресу, вони, продовжуючи переговори з Адміністрацією, водночас почнуть узгоджувати дві версії податкового законопроєкту, схвалені Палатою Репрезентантів і Сенатом, в надії подати Президентові Б. Клінтонові остаточний проєкт на початку серпня, коли Конгрес піде на літні вакації. Одначе не тяжко передбачити, що варіянт законопроєкту, випрацьований

(Закінчення на стор. 3)

Російські комуністи обороняють Церкву

Москва. — Голова Комуністичної партії Російської Федерації Геннадій Зюганов гостро висловився проти „західних інтерпретацій" нового російського закону про свободу совісти, за якими, на його думку, приховується „спроба домогтися можливости безконтрольної діяльности тоталітарних релігійних сект в Росії, які нерідко виявляються небезпечними для життя людей". В розмові з журналістами лідер комуністів сказав: „Захід хоче нав'язати нам свободу сектанства, однак російське національне світовідчуття цього прийняти не може".

Недавно прийнятий парляментом, але ще не підписаний президентом Борисом Єльцином закон викликав різну реакцію в Росії і на Заході. Наприклад, Патріярх Російської Православної Церкви Алєксій II закликав Б. Єльцина підписати закон, а Папа Іван Павло II у своєму листі на адресу російського державного керівника підкреслив, що згаданий закон несправедливо обмежить діяльність різних конфесій і попросив „зробити все можливе, щоб узгодити цей закон з міжнародними принципами свободи совісти".

Так само негативно лідер комуністів оцінив підписаний президентом Б. Єльциним указ про реформу збройних сил Росії. „Це не те питання, яке має вирішувати тільки президент, це питання державне і загальнонаціональне, весь народ має висловитися з цього приводу, інакше влада приведе наші збройні сили до крайнього занепаду", — сказав Г. Зюганов.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ДІТИ ВІДПОЧИВАЮТЬ У ГРЕЦІЇ

КИЇВ. — Державний комітет туризму України, амбасада України у Греції та амбасада Греції в Україні провели переговори і досягли домовлень з туристичною фірмою „Родос турс" і настоятелем грецького монастиря Тіра Амфілогосом Цукосом про відпочинок та оздоровлення дітей з України. Зформовано першу групу з 20 хлопчиків і 20 дівчаток 11-15 років, які постраждали від радіяції. Їх супроводжують два вихователі і два медичні працівники. Акцію започатковано в рамках громадської благодійної програми „Дружина Президента України — Дітям України".

3,044 НЕМОВЛЯТ НАРОДЖЕНО ПОЗА ЛІКАРНЯМИ

КИЇВ. — Начальник Пресового центру Міністерства Охорони Здоров'я України Анатолій Волошин повідомив, що у 1996 році в Україні 3,044 немовлят народилося не в медичних установах. З них 1,270 народжено вдома, решта 774 народилося в полі, громадському транспорті, на горищах і на вулиці. В Рівенській області поза лікарнями народжено 251 немовля, Одеській — 229, Донецькій — 202, Дніпропетровській — 171, Херсонській — 160, Кіровоградській — 144, Харківській — 109, в Автономній Республіці Крим — 94.

ЗМІЦНИТЬСЯ СПІВПРАЦЯ З ТУРКМЕНІСТАНОМ

КИЇВ. — Президент Леонід Кучма і його туркменський партнер Сапармурат Ніязов мали телефонічну розмову, під час якої визнали, що обом країнам потрібно поглибити економічні зв'язки. Президенти обговорили раніше досягнуті домовлення і погодилися, що співробітництво у всіх сферах повинно поширитися. Під час розмови погоджено, що у вересні Л. Кучма вирушить до Ашгабаду з офіційною візитою. Туркменістан, як відомо, є важливим економічним партнером для України, постачаючи їй природній газ.

ЯК ПОВЕРНУТИ ВАЛЮТУ З-ЗА КОРДОНУ?

КИЇВ. — Перший віцепрем'єр Василь Дурдинець провів міністерську нараду, на якій обговорено випрацювання механізму повернення в Україну вивезених за кордон валютних фондів. „Системними передумовами" відпливу валюти за межі України є, на думку віцепрем'єра, зусилля Президента і Уряду стабілізувати соціяльно-економічну ситуацію. В. Дурдинець сказав, що Уряд змушений вдатися до невідкладних і радикальних заходів, бо українські фонди працюють на економіки інших держав. Україна ж переживає економічну кризу. Нарада, в якій брали участь міністри, деякі представники центральних органів виконачої влади і Національного Банку України, визнала за недоцільне випрацьовувати законопроєкт про амнестію незадекльорованих доходів, повернутих із-за кордону і вкладених у комерційні банки. Такий закон суперечив би вимогам Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, учасником якої є Україна.

ВІДНОВЛЕНО ЗАЛІЗНИЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК

КИЇВ. — Звідси 7-го липня знову ходить 31-ий швидкісний потяг до столиці Азербайджану — Баку. Залізничний зв'язок Київ—Баку—Київ перервався три роки тому, у зв'язку з війною в Чечні. Потяг прибуває до Києва щопонеділка близько 8-ої години вечора і від'їздить до Баку того ж вечора о 10-ій годині. Згідно з міжнародною угодою, він проходить через чеченське місто Гудермес. На залізничній станції Києва відбулося відкриття відновленого маршруту з участю українських і азербайджанських представників міністерств зв'язку і транспорту та працівників азербайджанської амбасади в Україні.

КРИМ ВИРОБЛЯТИМЕ БІЛЬШЕ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Чужоземні інвестори побудують на Кримській електростанції в Щолкіному два паро-газових бльоки потужністю 100 мегаватів і вкладуть у цей проєкт 65 млн. дол. Документи у цій справі підписали з кримським керівництвом представники американської корпорації „Фрам Енерджі" і спільної савдійсько-арабсько-великобританської компанії „Алірезагруп". У фінансуванні проєкту візьме участь також Европейський банк реконструкції та розвитку.

У СВІТІ

МАЙЖЕ 90 БОЙОВИКІВ Озброєної ісламської групи знищили за минулий тиждень в ході антитерористичної акції на заході Тунісу альжирські сили безпеки. Серед убитих — декілька реґіональних емірів–керівників цієї найбільш радикальної з числа діючих в Альжирі озброєних ісламських угруповань. Ісламські фундаменталісти вже від довшого часу проводять криваві терористичні дії проти урядових сил Альжиру, стараючись захопити владу та встановити новий лад в країні із строгим дотриманням ісламського фундаменталізму

З РОСІЙСЬКОГО МІСТА ТАМБОВА в Японію відправлено останки 17 колишніх японських військовополонених, вбитих у 1946–48 роках в таборі НКВД СССР на станції Рада. Серед них один полковник, два підполковники, молодші офіцери і один стрілець. Їх останки кремовано і їх буде передано родичам колишніх в'язнів для поховання в родинних гробівцях. Усього ж на станції Рада серед військовополонених 29 національностей поховані 108 японських вояків і офіцерів, останки яких будуть вивезені на батьківщину. Кошти на це виділив уряд Японії.

СПЕЦІЯЛЬНА КОМІСІЯ ООН перевірки знищення іракської зброї масового винищення прибула до Багдаду. Її очолює австралійський дипломат Ричард Батлер, який змінив шведа Рольфа Екеуса, котрий перебував на цьому посту шість років. До складу делегації входять експерт з ракетних озброєнь Дмитро Смидович, з хемічної зброї Горст Рипс, з біологічної зброї Ричард Спертель. Як відомо, ООН наклала санкції на Ірак, які будуть дійсними до часу знищення цією країною запасів технічної та біологічної зброї.

В АМЕРИЦІ

ПРОКУРАТОРИ, які розстежують вайтовотерґейтську справу, вимагають від банку в Аркенсо додаткових документів, які можуть краще висвітлити діяльність Гілларі Родгам Клінтон і дорадника Білого Дому Мека МекЛарті, коли вони були членами ради директорів того банку. У 80-ті роки, коли Билл Клінтон займав пост губернатора Аркенсо, стейтова фінансова корпорація вклала 300,000 дол. в цей банк. У 1993 році, коли Б. Клінтон вже став президентом, банк позичив 207,000 від державного банку сільсько-господарського розвитку. В 1996 році цей же самий банк дістав 2 млн. дол. федеральної допомоги. Цей факт викликав підвищений інтерес у конгресмена-республіканця Спенсера Бекуса з Алабами, який очолює підкомісію Палати Репрезентантів у ділянці банкової діяльности. С. Бекус підозріває, що Департамент фінансів виявив „дивну прихильність" до банку в Аркенсо.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ суддя Мангеттену Джан Колтл скасував чинне протягом останніх восьми літ правило, згідно з яким працівники міських установ не могли видати іміграційній владі нелеґального іміґранта, який звернувся до них за допомогою. Мова йшла про таку поміч, як медична, поліційний захист, влаштування дітей у школу. Своє рішення суддя Дж. Колтл обґрунтував новим законом про велфер, де також говориться про скасування згаданих правил, запроваджених у країні місцевими владами.В Ню Йорку це правило прийняв у 1989 році посадник Едвард Кач, а відтак його схвалили й Дейвид Дінкінс та Рудолф Джуліяні. Остаточний заявив, що подасть до суду федеральний уряд, бо новий закон викликав загальне обурення серед нюйоркських іміґрантів, оскільки тепер місто „не запевнене від хаосу".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486.
UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Зміна керівника українського Уряду

В Україні, як відомо, 16-го липня Верховна Рада затвердила кандидатуру нового прем'єр-міністра Валерія Пустовойтенка.

Такій економічно нестабільній державі, якою є сьогодні Україна, сьома зміна прем'єр-міністра за шість років, звичайно, чести не додає. Але ж не було б почесним і залишати все без змін, особливо тоді, коли голова Уряду і його підлеглі не змінюють молоду державу, діють не на її користь, або взагалі нічого не можуть зробити, або й не хочуть. Адже бездіяльність також наносить державі великої шкоди.

Можна сподіватися, що призначення сьомого прем'єр-міністра Валерія Пустовойтенка не буде таким відчутним, ніж зміна попередніх керівників Кабінету Міністрів, які потребували багато часу для ознайомлення з ситуацією. Адже Пустовойтенко довший час працював в Уряді України, активно брав участь у всіх його успіхах, прорахунках і помилках, отже, мав змогу на цих помилках чогось навчитися. Цей факт став одним з головних аргументів під час обговорення кандидатури В. Пустовойтенка. Враховано, звичайно, і його професіоналізм та дипломатичність у відносинах з парляментом і партіями різного спрямування.

Проте, якщо оглянутися назад, то можна згадати, що такі ж характеристики при представленні на цей відповідальний пост мали принаймні три останні керівники Уряду — Юхим Зв'ягільський, Євген Марчук і Павло Лазаренко. Всі вони, як і В. Пустовойтенко, обіцяли дружбу і співпрацю з парляментом і висловлювали рішучі наміри вивести державу з кризи. Та одного бажання виявилося недостатньо.

Звичайно, із шістьох попередніх керівників Уряду декому хотілося відродити імперію, декому бракувало досвіду, декому — гнучкости чи професіоналізму. Для таких випадків, як відомо, є радники, президентські укази та ухвалені парляментом закони, які зобов'язують виконувати те, чого не хочеш, або до чого не зумів дійти власним розумом.

Проте всі шість урядів так нічого й не зробили для поліпшення ситуації в державі. Такі недоліки, як брак професіоналізму і пасивність у попередніх складах Уряду були, але головною проблемою для прем'єр-міністрів став сильний спротив і саботаж з боку лівих, тобто антиукраїнських, прокомуністичних сил на всіх рівнях, в тому числі в самому Кабінеті Міністрів та у Верховній Раді.

Перед обговоренням кандидатури прем'єр-міністра Пезидент України Леонід Кучма висловив жаль, що за шість років змінилося сім прем'єр-міністрів, „однак складні завдання, поставлені перед Урядом, не всім виявляються під силу". Резиґнація прем'єр-міністра, зазначив Президент, зумовлена передусім незадовільними результатами праці. „Були й моральні моменти, які не додавали авторитету голові Уряду і стали шкодити державі та її міжнародному іміджу. Зрештою, до такого рішення підвела вся ситуація в Україні", — сказав Л. Кучма.

За словами Л. Кучми, допомогти новопризначеному прем'єр-міністрові у виконанні антикризової програми покликана Вища економічна рада при Президенті України. До цієї ради увійшло 16 парляментаристів і голова Верховної Ради Олександер Мороз.

Безперечно, виконання згаданої програми стане першим серйозним випробуванням для нового прем'єр-міністра. Немає сумніву, що Кабінет Міністрів найближчим часом зазнає деяких персональних змін. Та зміна консервативних урядовців на реформістів ще не гарантує успіху. Адже є безліч керівників у містах, областях, районах, селах, у заводах, шахтах та інших підприємствах, які далі привласнюють платню своїх працівників і водночас підбурюють їх на страйки, звалюючи все на Уряд та Президента. Отже, у нового керівника Уряди також будуть проблеми.

Треба надіятися, що прокомуністичні та проімперські сили самі вже стомилися від барахтання у прірві. Можливо, в декого з них поліпшився настрій у зв'язку з тим, що на горизонті з'явилася можливість амнестії на незаконно вивезену валюту й також на продовження уповноважень парляменту ще на один рік, вони накажуть своїм людям на місцях припинити саботаж. Принаймні, складалося враження що і парлямент, нарешті, співпрацюватиме з Урядом. Дай, Боже, щоб так і сталося!

Микола Світуха

УКРАЇНА І ЄВРОПЕЙСЬКА БЕЗПЕКА

Аналітична література про потенціал України в контексті європейської безпеки збагатилася цього року завдяки появі вартісної книжки „Keystone in the Arch: Ukraine in the Emerging Security Environment of Central and Eastern Europe" (видання Фундації Карнеґі, Вашінґтон, 145 стор.) Шерман Гарнетт, старший науковий співробітник Фундації Карнеґі, який спеціялізується в проблемах міжнародної безпеки, переконливо аргументує тезу, що Україну слід уважати ключевим каменем з перспективи побудови структури європейської безпеки, зокрема в світлі грядучого поширення НАТО і залучення нових держав у склад Европейського союзу. З тих причин, ініціятива автора і рішення Фундації Карнеґі про видання і поширення цієї прихильної для інтересів України праці серед впливових кіл ЗСА є дуже на часі.

Неясна роля ЗСА

Книжка ця призначена для читача вже обізнаного з процесами як в Україні, так і в сусідніх державах Східньої Европи від часу розпаду СССР. Автор недвозначно підкреслює, що застарілі поняття про Україну в політичних колах Америки і неясно визначена роля ЗСА у майбутній структурі безпеки в Европі є потенційно загрозливими для України як молодої держави, яка ще переходить критичний період внутрішньої політичної консолідації і економічної перебудови. Якщо політики в Москві не мають вагань у бажанні інтеґрувати Україну в тісне кільце нового „союзу" під претекстом спільних економічних інтересів чи то стратегічної оборони СНД, то для багатьох політиків Заходу Україна залишається ще дальше „проблемою Росії". Автор уважає своїм завданням помогти розвіяти такі помилкові поняття і заповнити вакуум з приводу стратегічного місця України в новій системі європейської безпеки.

Студія автора поділена на шість розділів. Насамперед він аналізує процес державотворення з перспективи наявних в Україні реґіональних поділів. На його погляд, ніякі скрайні політичні тези, ні соціяльні візії не мають широкої підтримки у всіх реґіонах. Що більше, ані більше зрусифіковані східні області, ані національно стійкі західні не проявляють одностайности, і то не лише в питанні мови чи символіках, але і в справах економічних і соціяльних реформ, конституційних змін, а навіть зовнішньої політики. Коли врахувати, що політичні структури України є ще слабі, а політичні традиції не вироблені, то саме такі реґіональні поділи змушують політиків іти на компроміси і приймати поміркований розв'язки. Таким чином, на погляд автора, суспільство України вдало уникає різкої поляризації, яка за інших умов могла б стати загрозою для держави.

У свідомості того, що всі питання про приділення ресурсів, призначення на пости, нагороди тощо, тепер вирішуються владою України, до Києва тяжіє провідний елемент суспільства, без огляду на його національне походження чи матірну мову, який має можливість набути деякий досвід в державній адміністрації за часів совєтського режиму. Саме тому в складі державного апарату більшість становлять представники промислово розвинених і густо заселених центральних і східних областей.

Рішальний вплив у державному апараті „партії влади" не є для автора студії унікальною прикметою для України. В усіх післякомуністичних країнах колишні структури влади і нові громадські інституції існують поруч. В Україні громадські установи, а зокрема преса і політичні партії, ще не стали такими силовими рушіями, які формували б вплив на рішення Президента і Уряду. Значний вплив має тепер колишня реґіональна номенклятура з Дніпропетровського, представники якої займають багато ключових позицій у Києві, неґуючи декляративні заяви про творення державного апарату за міжреґіональним принципом.

Реґіональні протиставлення

На погляд автора, Уряд продовжує грати занадто впливову ролю в економіці, включно з намаганням контролювати товарний ринок, що в свою чергу сприяє корупції в рядах адміністрації. За таких умов наявні протиставлення між конкуруючими реґіональними групами надають тон внутрішній політиці, а це має неґативні наслідки для здійснення справжніх економічних реформ. Все ж автор, мабуть, недостатньо врахував принципові протиставлення в економічній політиці серед фракцій Верховної Ради, зокрема факт, що депутати лівого спрямування не раз торпедують прийняття потрібного законодавства.

Ш. Гарнетт є добре обізнаний із спадщиною взаємин, яким він присвятив окремий розділ своєї праці. Вправді, проблеми визнання Росією територіяльної цілісности України, наладнання економічної співпраці, поділу і базування Чорноморської фльоти, яким він присвячує непересічну увагу, були вже після появи його книжки вирішені в принципі підписанням президентами Єльциним і Кучмою базового договору. Все ж, коли врахувати дійсну політичну атмосферу в Москві, то питання ратифікації цього договору обома законодатними палатами Росії, в яких домінують комуністи і націоналісти, цілком не запевнене. З другої сторони, також і серед правих фракцій Верховної Ради України треба сподіватися застережень відносно умов базування російської фльоти в Севастополі.

Ш. Гарнетт ставить слушний акцент на явні інтереси Росії скріпити свою ролю на просторі колишнього союзу шляхом підписання різних договорів в рамках СНД, включно з ташкентським договором колективної безпеки. Помимо постійних застережень на форумі СНД проти видуманих у Москві нових домовлень, залежність економіки України від російських енергоносіїв і ринків збуту для українських товарів обмежує можливість цілком незалежної політики. Дотепер неефективні намагання Росії застосувати економічний тиск на Україну слід уважати наслідком того, що керівники російських підприємств є більше зацікавлені збільшенням своїх прибутків, як політичними маневрами свого уряду. Гарнетт уважає, що російські підприємці вповні свідомі того, що обмеження експорту енергоносіїв і товарообміну з Україною не лише сприяло б створенню економічної кризи в Україні, але й суперечило б інтересам Росії.

Автор присвятив немалу увагу польсько-українським і румунсько-українським відносинам, які набрали явно позитивних рис після останніх виборів в обох країнах. В обох випадках найбільш позитивні ініціятиви для скріплення взаємовідносин з Україною, включно з підписанням двосторонніх договорів і визнання непорушними існуючих кордонів, мали місце вже після появи книжки автора. У випадку Молдови, автор признає, що завдяки дипломатичним ініціятивам України в січні 1996 року підписано тристоронню заяву, якою Україна і Росія признали Наддніпрянський реґіон частиною території Молдови. Таким чином вдалося невтралізувати ще один потенційно запальний пункт.

Два останні розділи книжки присвячені огляд0ві співвідношення України і Заходу, точніше питанням її без'ядерного статусу, ратифікації договору Старт-I і підписання президентами Клінтоном, Кравчуком і Єльциним тристоронньої угоди в січні 1994 року. Зобов'язання цієї угоди слід уважати зворотним пунктом у політиці ЗСА до України. На погляд автора, значний поступ у визнанні важливости України для европейської безпеки зроблено головно в ЗСА і Німеччині, тоді як інші держави Европи залишаються ще позаду. Тут знов таки треба пам'ятати, що праця автора була написана ще перед заключенням і підписанням договору між Україною і НАТО в Мадриді.

Дефініція інтересів

Рекомендації автора спрямовані в основному до Вашінгтону, хоч до якоїсь міри вони адресовані і до державних політиків Західної Европи. Насамперед потрібна ясна і однозначна дефініція інтересів Заходу в Східній Европі. Це пов'язане з питанням поширення НАТО, з позиціями щодо процесу інтеґрації СНД, реґіональних економічних зв'язків тощо. Подруге, існуючі механізми співпраці і впливів у реґіоні повинні бути поширені, а взаємовідношення з Україною поставлені на твердій, перманентній основі. В економічних питаннях ЗСА повинні впливати на держави ЕС і Японію, щоб посилити торговельно-економічні зв'язки з Україною у свідомості, що евразійська безпека у великій мірі залежить від майбутнього розвитку економіки України. Процес інтеґрації СНД мусить бути обмежений до тих заходів, які не підважують державного суверенітету слабших членів і не дають підстав для політичних реґіональних конфліктів.

Вкінці автор підкреслює, що відносини між Вашінгтоном і Києвом не повинні залежати від протиставлення інтересів чи геополітичної конкуренції між ЗСА і Росією за сфери впливів. Формування нової системи міждержавних взаємин в цілому реґіоні, в яких Україна гратиме провідну ролю, повинно бути важливим пріоритетом американської дипломатії.

Левко Хмельковський

Ювілей українського літака

Півстоліття тому, 31-го серпня 1947 року, в Новосибірському здійснив перший полет Ан-2 — літак талановитого українського інженера Олега Антонова. Ця машина й досі літає, маючи славу одного з найстарших у світі літаючих комерційних літаків.

Нелегким був шлях Антонова до організації літакобудування в Україні. Не хотіли такого в часи Сталіна. Усе літакобудування Росії свого часу почалося з України. Звідси походять автори проєктів перших літаків з паровими двигунами — морського старшини Олександра Можайського, з гвинтовою тягою, і київського інженера Гешвенда — з реактивною. Тут почав свою діяльність Ігор Сікорський. У Києві, Харкові, Одесі будували літаки численні конструктори.

війні в Сибірі створив багатоцільовий літак Ан-2 з двигуном у тисячу кінських сил і здатністю брати на борт півтори тонни вантажу, 1,300 літрів бензини. Потім йому вдалося організувати будівництво цих машин у Києві, на летовищі в Святошині. Там базувався тоді 92-ий загін цивільної авіяції, у якому й мені випало працювати, обслуговуючи саме Ан-2. Загін поступився летовищем конструкторському бюрові й заводові, де О. Антонов задумав будувати найбільші у світі літаки. Щоб звільнити для них місце, креслення на випуск Ан-2 передали заводові в польському місті Мєлец. Звідси літаки летіли на схід.

О. Антонову вдалося здійснити свою мрію і від нього незалежна Україна успадкувала літакобудівельну промисловість світового рівня. А почалося

Пошта України випустила марки, на яких відтворено портрет Олега Антонова, його планер, а також літаки від маленького Ан-2 до велетів „Руслан" і „Мрія".

Уже за совєтського часу головною пасажирською машиною СССР був літак харків'янина Анатолія Калініна. Але ця творча діяльність була припинена, хто не встиг еміґрувати, як Сікорський, був розстріляний, як творці шести цікавих конструкцій брати Касяненки.

Олег Антонов спромігся у роки війни пробитися до конструювання десантних планерів, а по усе з невеликого літака, призначеного працювати в полях і лісах, літати з землі, води й снігу, перевозити пасажирів і вантажі, скидати парашутистів, гасити пожежі.

З нагоди 50-річчя першого польоту Ан-2 польський Мєлец влаштовує світовий зліт літаків Ан-2, а один з цих літаків під командою Вальдемара Мішкурки полетить навколо світу, побуває і в ЗСА.

Наталія Пазуняк

О. Кузьмович як письменниця

II

Подамо коротку характеристику, огляд доступних нам її літературних творів. Є це „мала проза" — оповідання, нариси, новелі. Темою деяких творів є віддзеркалення зудару двох поколінь на терені „багатогранної і багатовимірної" Америки — батьків і дітей. Оповідання „Лесин Свят-вечір" є виразом цього болючого зудару. Леся — дбайлива мати й господиня, вкладає свою прив'язаність до закоріненого в українській родині звичаю — проводити Свят-вечір з давніми символічними стравами, з віншуванням і колядкою — у родинному крузі двох чи й трьох поколінь, де панує зичливість, згода, любов. Вправними рухами завершує Леся підготову 12 страв, доліплює ще ушка з грибами до пісного борщу, коли несподіваний телефонний дзвінок від дочки сповіщає її, що з нею прийде на вечерю її приятель Баб, із її бюра. Не очікуючи на згоду матері, закінчує розмову, бо поспішає... Так — болючим інтрузом став для Лесі чужий американський елемент (Баб був тільки чинником — виявом його). Засіли до столу. Ведення вечора перебрала енергійна професіоналістка — дочка Лесі. Розмовляли англійською мовою, адже — серед них є чужинець Баб, який не розуміє української мови. Своє вдоволення тим збігом обставин висловив малий внук Лесі: „Як добре, що баба не буде нам поминати, щоб говорив по-українськи". Момент констернації струдженої й заклопотаної, але щасливої Лесі у хвилині телефонічної вістки про прибуття американця Баба — добре підхоплений авторкою. Скільки то таких Свят-вечорів з 12 стравами, приготованими з любов'ю і знанням давнього звичаю, переривається ось такою появою Баба чи Билла (Богу духа винних...), що змінюють святковість українського вечора на звичайне прийняття своїх і чужих гостей...

Подібна тема порушена у новелі нашої письменниці „Іменини пані Ірусі", за що, до речі, авторка отримала другу нагороду XII Літературного конкурсу СФУЖО ім. Марусі Бек. За давнім звичаєм, дехто з нашої повоєнної еміґрації відзначає ще іменини, членів родини, тоді коли в Америці якщо й відзначають родинне свято, то лише уродини. Так саме відзначали день святої патронки господині дому п. Ірени (Ірусі) в родині статечного дивізійника. Пані Іруся, заклопотана ще останніми приготуваннями до гостини, вдягнула вже квітисту сукню до гостей, а стіл вже заставлений. Оце муж її прийде з церкви, й можна буде очікувати запрошених на обід. Та прихід нетерпеливої у всіх таких парадах дочки Наталки (яку звуть Талею), надщерблює святковий настрій. Їй тільки 17 років, та вона вже вповні замериканізована (у гіршому розумінні цього слова). Вона кидає зґрідливі репліки, нерадо йде переодягнутися в святкову суконку і стягнути вигідні джинси. Щоб змінити тему розмови, пані Іруся посилає Талю нагору до бабуні, яка вже не ходить, а сидить у кріслі, щоб занести їй дещо із страви. Як не дивно, але Таля ще найкраще сприймає товариство бабці, завжди лагідної й спокійної, що безмежно любить свою „малу" внучку Талю; тому й тримає в калитці відложений саме для неї гріш. Бабця перериває свою молитву на вервиці й сердечно вітає свою улюбленицю — внучку. За хвилину Талю кличуть до телефону — тільки недобго говори, бо ще хтось має подзвонити... Розмова Талі коротка; це Билл, вона йому за хвилину віддзвонить. Так, так, вона поїде цієї ночі з ним до Каліфорнії, відповідає, говорячи лише „так" і „ні". Телефон уже вільний для гостей пані Ірусі. Ага, мама ще хоче, щоб Таля занесла бабці торта, бо тут, надолині, вже спів „Многая літа!", квіти, подарунки і багато галасу... Таля понесла торт для бабці. Старенькy даму вбрали сьогодні святково, у чорну сукню... та вона, видно, заснула — сидить із спущеною головою й не реагує на щебетання Талі, що принесла її улюблений її торт; підбігає і бере її за руку, щоб збудити, та рука вже холодна... Бабці вже нема, одинокої істоти в цій родині, яку Таля любила. Чи ж так це?.. І тут наступає пуанта новелі — несподівана розв'язка. Рішення внучки — негайно їхати до Билла і в дорогу, таж нікого близького для неї вже немає тут. Розбиває одним махом гуцульську калитку, бере з неї гроші, їх же для неї бабця складала, швидко перевдягається в подерті джинси і, вхопивши торбинку, вибігає непомітно з хати під гамір і сміх гостей за тостами... Вона кинулась в свій новий світ, привабливий тоді для неї, залишивши світ її батьків позаду себе...

Це — ще один болючий зудар поколінь.

Дещо відмінна тема оповідання „Веселих свят". Марта їде з дітьми до мами на традиційний Свят-вечір. На жаль, сама, без мужа Романа. Він саме рішився порвати свої подружні зв'язки з Мартою й заявив їй — різко й доволі грубо, що „досить уже всього" — не їде до батьків на свято, зрештою, має багато пильної праці в лікарні; він — лікар-хірург, то Марта може сказати мамі, що мав пильну операцію пацієнта. Ще з дороги Марта дзвонить до нього до кабінету в лікарні: може б він хоча потелефонував до мами і сказав їй „Веселих свят", бо вона — Марта — не хоче затроювати мамі Свят вісткою про розвід... Роман відрізав гостро: „Ні, не подзвоню". Так довелося Марті оправдувати чоловіка свого — лікаря, що у нього пильна операція в лікарні...

Про сумний стан подружніх відносин здогадалась мама із завваги малої внучки, що тато і мама кричать, як говорять між собою.

Самітній старенький професор, якого запросив, зустрівши, брат Марти, таки прийшов на кінець вечері, щоб зачерпнути тепла „щасливої родини", з ялинкою й подарунками для дітей...

Темою нарису „Мій Великдень — твій Великдень" є почуття жінки — самітньої, віддаленої від всього давнього, рідного їй, і відречення її від чужого, забороненого їй щастя. Оксана зустрічає Великдень (за старим стилем, як там, удома) сама одна. Вона не хоче справляти свят, бо діти працюють і вже відбули „свій" Великдень. Так, рішила бути вдома. Непрошені думки-спогади ринуть нізвідки; не можна від них відігнатися. Ще й тепер щемить не так давнє переживання, зв'язане з чужою людиною — американцем, але близькою їй, з її бюра, де працювала. Розказувала колись йому про символіку українського Великодня; він вдумливо слухав тоді. В процесі праці наступило їх зближення, та Оксана зробила тяжке рішення — змінити працю, щоб перервати безперспективний роман. Виконала рішення. Тепер — вона сама, і — не має ні сили, ні настрою святкувати. Загорнулась в купелевий плащ (загортку) і сидить, поринувши у спогади над „Ню Йорк Таймсом"; не читається... Від себе не втечеш... Несподіваний стукіт у двері, нерадо йде дивитись, хто це докучає їй. Відкривши, бачить перед собою Ричарда, приятеля її з бюра, з несмілим поглядом в очах і китицею квітів: „Не знайшов вашої писанки, то взяв квіти... Привітати з Вашим Великоднем прийшов, а Ви — не святкуєте..?"

(Закінчення на стор. 3)

Той день наші парафіяни не забудуть

В житті кожної віруючої людини звичний тижневий плин щоденних клопотів та обов'язків, нерідко складних і нелегких, щасливо переривається святою неділею. Недільна Служба Божа знімає з душі будь-яку втому, сповнює нас духовим здоров'ям і свіжою силою, внутрішньою готовістю до наших дальших земних трудів.

Але й у низці недільних Богослужень трапляються особливі, незабутні, як оце, про яке хочу бодай коротенько згадати.

Поперше, парох нашої церкви свв. Петра і Павла в Джерзі Сиҭі о. Маріян Струць сказав проповідь, зміст якої не міг залишити байдужими наші серця —ішлося про такі ніби зовсім прості речі, як співчуття, щедрість і вдячність, про значення цих якостей у світі, де матеріяльне переважає над духовим і людині все тяжче зберегти внутрішню рівновагу. Наші занадто світські сучасники будують стосунки переважно на праґматичній основі, виключаючи з них почуття вдячности: мовляв, нащо воно, коли борги віддаються з процентами? Таким чином втрачається чиста, сповнена живим теплом прихильність людини до людини, а коли ми не вміємо бути вдячними один одному за людське співжиття, за поміч у здобутті хліба насущного, то як же можемо невчитися бути вдячними Богові за кожну прожиту мить?

Той день дав нашим парафіянам чудову нагоду опинитися в атмосфері взаємної доброти і вирозуміння. Після Служби Божої до церкви свв. Петра і Павла завітав дорогий гість — Владика Володимир Паска. Парафія чекала його, віддавна готувалася до зустрічі, і вона, включаючи післяріздвяний обід, перевищила всі наші сподівання — була українською не лише в сенсі наїдків та напитків, а саме в сенсі служіння один одному поза процентами, за звичайну людську вдячність.

Як відомо, не всі наші етнічні громади в Америці, громадсько-культурні, наукові, церковні, добре стоять в розумінні фінансів. Коли залишити цю справу напризволяще, на те, щоб якось вирішив її час, то він вирішить не за нас, а проти нас. Тому треба взаємодіяти з думкою: ми є національно-духовою спільністю, нам не личить торгуватися в питанні взаємної підтримки у життєво важливих завданнях. Все, що є корисне для одного, тим самим корисне для всіх.

Наша церковна громада втішається високим фінансовим добробутом, тим часом Архидієцезія у Філядельфії перебуває у труднощах. Школа при парафії свв. Петра і Павла є постійно винаймлена, така ж сама школа у Філядельфії вже три роки замкнена. Річний дефіцит школи з'їдав резерву, таким чином борг катедри становить 350,000 дол.

Коли о. Маріян під час реколекцій у Філядельфії запропонував позику для Архидієцезії без процентів, то Владика Володимир хотів йому на весь голос співати „Многая літа". Робімо один одному більше таких пропозицій — то буде по-українськи!

Відтак ця проблема стала на обговорення церковного комітету нашої парафії. Були різні думки, різні пропозиції,але всіх єднало щире бажання допомогти. У висліді вирішено позичити катедрі 350,000 дол., а вона повертатиме місячно 5,000 дол. Після цього, щоб рішення справді було демократичним, за нього проголосувала більшість членів церковної громади.

Повідомлення про той день і ту зустріч спізнилося, бо на автора цих рядків наїхало авто...

Але добре вістка — завжди добра, тож з полегкістю на серці уявімо собі, як Владика Паска ходить по врятованій українською національно-релігійною солідарністю катедрі і співає о. Маріянові „Многая літа".

Учасник

АДМІНІСТРАЦІЯ ЗСА виступила з ініціятивою, щоб зробити простір міжнародної комп'ютерної мережі Інтернет безпечним для дітей. Властиво, ця ініціятива передбачає запровадження батьківської цензури, яка дасть можливість обмежити доступ дітей до „недитячих" матеріялів мережі. Технічно це вирішено у простий спосіб: натиснувши відповідну клявішу на „keyboard", батьки можуть зменшити відсоток сцен насильства та сексу в Інтернеті. Якщо після того дитина схоче приєднатися до забороненої програми, то комп'ютер не дозволить їй цього здійснити. Крім цих технічних засобів, Адміністрація має намір посилити державну контролю за дотриманням закону про боротьбу з розповсюдженням непристойних і небезпечних інформацій в комп'ютерних мережах.

З'їзд колишніх учнів української гімназії Зальцбурґу

В днях 12-14-го вересня 1997 року відбудеться на Союзівці черговий з'їзд колишніх учнів української таборової гімназії Зальцбурґа. Згаданий з'їзд має вже свою довголітню традицію. Перший з'їзд відбувся в 1958 році, а в 1995 році відбувся ювілейний з'їзд з нагоди 50-ліття заснування гімназії в 1945 році.

Перша учительська конференція відбулася 16-го жовтня 1945 року під проводом д-ра Володимира Калини. Учительський збір складався із 18-ох професорів, серед котрих дев'ять були колишні УСуСуСи і воїни Української Галицької Армії та один учасник боїв під Крутами. До певної міри тут можна вбачати ту світоглядово-ідейну настанову, яку вони передали нам, своїм учням. Продовж п'ятилітнього існування гімназії від 1945 до 1950 року, приблизно 375 учнів відбули навчання, із них 150 закінчили навчання іспитом зрілости. Перша восьма кляса почала навчання в 1945 році, а перша матура відбулася в 1946 році.

В 1948-50-их роках почався загальний виїзд із табору втікачів за океан. Залишаючи Зальцбурґ, місце нашої молодости і чудові альпійські гори, ми обіцяли зустрічатися знову та працювати для нашого найвищого ідеалу, майбутнього відновлення нашої незалежної України. Залишаючи Зальцбурґ, учні співали пісню, закінчення якої звучало:

„...ми вернемося
знову,
омріяний мій краю
дорогий,
і вознесем над
Київським собором
побіди стяг і тризуб
золотий".

Задивлені у цю мрію, ми працювали, кожний по можливості своїх сил і часу.

Наші з'їзди від 1968 року відбувалися майже щодва роки. В 1987 році вийшов гарно зредаґований збірник „Незабутні роки", присвячений нашим учителям-виховникам. Головним редактором був проф. Мирослав Семчишин, а до редакційної колеґії увійшли колишні учні Зеновія Кучма-Кулинич, Володимир Стойко і Іван Головінський. Редакційній колеґії допомагав комітет колишніх учнів в складі Ірини Стаховської-Лапичак, Володимира Воловодюка, Лідії Юрків-Белендюк, Дарії Княжинської-Семеґен. Від 1991 року наші з'їзди відбувалися під впливом настроїв відновленої української держави. Чисельні наші подруги і друзі активно включилися в допомогу її розбудови і закріплення. Ми щасливі, що змогли дожити до тої хвилини, коли сповнилися слова пісні, яку ми співали в Зальцбурґу, і над Києвом знову замаяв „побіди стяг і тризуб золотий".

Українська гімназія Зальцбурґа здала свій громадський іспит. На тих кілька днів „золотої осені" залишім домашні клопоти і прямуймо на Союзівку, щоб зустріти давніх подруг-друзів, погуторити та, як говорять в Україні, „порівняти координати". Сподіємося, що в гурті колишніх учнів будемо вітати Владику вишгородського і коадьютора Верховного Архиєпископа Любомира Гузара (3-тя кляса, 1946 р.) та предсідника Українського Народного Союзу Уляну Явну-Дячук (п'ята кляса, 1946 р.). Усі собі побажаємо кріпкого здоров'я і дальшої витривалости в праці. Особливі побажання належаться нашому, завжди молодому духом, колишньому професорові Мирославові Семчишинові.

Іван Головінський,
(8-ма кляса, 1945 р.)

НОВІ ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Артим Гайда (в батька на руках) син д-ра Майора Амер. Армії Романа і Катерини Гайди, новий член УНСоюзу 59-го Відділу в Бріджпорт, Конн. Вписали свого внучка Артима в члени УНСоюзу бабуня Рома і дідо д-р Ігор Гайда.

Андрійко Стасюк, син Андріяна і Христина Стасюків, новий член УНСоюзу 360-го Відділу в Ню Йорку. Вписали свого внучка Андрійка в члени УНСоюзу бабця Марта і дідо Маріян Стасюки.

Соня Олександра Кулицька, доня Віри і Юрія Кулицьких, нова членка 465-го Відділу УНСоюзу в Ляшін, Квібек, Канада. Забезпечили свою доню Софійку союзовою грамотою мама Віра й тато Юрій Кулицькі.

З життя Клюбу Емеритів у Чикаґо

Місяці травень і червень призначені для вшанування матері і батька. Травень, коли зеленіють дерева і вся природа будиться до нового життя, призначений найдорожчій особі — Матері. Український народ крім земної матері присвячує велику увагу Небесній Ненці — Пречистій Діві Марії та матері України.

Клюб Емеритів при катедрі св. о. Миколая в середу 15-го травня ц. р. в присутності 110 осіб зложив доземний поклін усім матерям і бабусям. Перед сходинами Владика Іннокентій, ЧСВВ, відслужив Молебень до Пречистої Діви Марії в намірені усіх українських матерів і бабунь. Сходини відкрив голова Андрій Козак, вітаючи всіх присутніх, зокрема, складаючи побажання усім матерям, а дальший провід провадження сходинами перебрав Василь Камінський, який попросив Владику Іннокентіяпровести молитву. Після молитви діти школи св. о. Миколая вивели гагілки, одержуючи гучні оплески від присутніх. Опісля слідував обід, який спонзурувала каса „Самопоміч", а В. Камінський зложив Дирекції подяку за його уфундування.

В цей день дві членкині мали свої уродини — Олена Стецько і Параня Багрійчук, доні якої принесли великий уродиновий торт, а присутні заспівали їм Многая літ. Слово забрав Владика Інокентій, який говорив про значення мами в житті родини, а також зложив побажання усім мамам і бабусям. Після цього господар свята представив президіяльний стіл, за яким були почесні мами Анастазія Матусяк, Софія Залуцька і Катерина Кривачук. Дир. Богдан Ватраль зложив привіт і побажання від Дирекції каси „Самопоміч", а Мирослав Климкович передав привіт від Парафіяльної Ради катедри св. о. Миколая. Рецитації виголосили Мирослава Баторфальви — „У день матері", слова Константина Мандзенка, Степан Гуйван — „Матері", слова Людмили Волошко, та Стефанія Кралька власного укладу „Матерям". Софія Залуцька виголосила доповідь про ролю матері. Володимир Щебльовський відчитав гумореску Гриця Зазулі під наголовком „Спелінґ", а Василь Камінський гумореску про еміґрантів до Америки. На закінчення Йосиф Богданик подав кілька жартів. Після цього господар свята зложив подяку Владиці Іннокентієві, всім присутнім за участь, а зокрема Плесканці за приготування смачного обіду. Кінцеву молитву провів о. крилошанин Андрій Микита.

***

Не менше врочисто 18-го червня відбулися святочні сходини Клюбу Емеритів, присвячені Дню Батька, вшановуючи своїх батьків, а переважно вже дідусів. Сходини відкрив Володимир Щебльовський та в присутності 122 членів і гостей привітав Владик Михаїла, ЧНІ, Іннокентія, ЧСВВ, о. Андрія Шаґалу, ЧСВВ, який приїхав з України, о. крилошанина Андрія Микиту, представників каси „Самопоміч", а також всіх батьків, передаючи рівночасно провадження дальшою програмою Василеві Камінському, який привітав від себе усіх присутніх, в тому також почесних батьків — Йосифа Богданика і Степана Василюка. Молитву провів Владика Михаїл, ЧНІ. Після обіду Владика Михаїл привітав усіх батьків, побажав многих літ, а присутні заспівали Многолітствіє. Дир. Богдан Ватраль зложив привіт для всіх від каси „Самопоміч". Владика Іннокентій говорив про батьків і дітей, які не дуже радо опікувалися батьком, відсилаючи від одних до інших дітей. На кінець зложив побажання усім батькам.

Софія Залуцька найперше підкреслила потребу віддати поклін Небесному Батькові та голові родини, а дальше говорила про ролю батька в родині і відносини дітей до батька. Рецитації виголосили Мирослава Баторфальви — „Отче наш", слова Зої Когут, Стефанія Кралька „В пошані батькам" власного укладу. Степан Гуйван — „Присвята батькам", слова Олександри Мудрої. Володимир Щебльовський відчитав дві гуморески „З гімназії у Перемишлі", слова Федя Триндика, а другу про Америку. Йосиф Богданик подав кілька жартів.

О. Андрій Шаґала говорив про Небесного Батька, згадав про доброту покійних Ліни і Михайла Дачкевичів, закликав, щоби батьки були добрі і давали добрий приклад дітям.

Василь Камінський зложив подяку всім присутнім, а кухонному відділові за приготування обіду, і рівночасно побажав голові Клюбу Емеритів Андрієві Козякові, який виїздить в Україну, щасливих, здорових і веселих вакацій.

Кінцеву молитву провів о. Андрій Шаґала.

Н. Ф.

Тривають...

(Закінчення зі стор. 1)

одними тільки республіканцями, потягне за собою президентське вето.

Представники Адміністрації стверджують, що версії Сенату і Палати Репрезентантів дають перевагу багатим американцям коштом родин з низьким і середнім доходом, а також загрожують фінансовому здоров'ю країни на дальшу перспективу.

Обидві сторони не можуть дійти до згоди щодо розподілу 85 блн. дол., призначених на зменшення податків, що є частиною договору про збалянсування бюджету до 2002 року. Найбільш драстичними точками є величина і структура зменшення податків на дохід, величина податкової знижки на коледжову освіту і розповсюдження знижки сумою 500 дол. на дитину в родині з низьким доходом.

О. Кузьмович...

(Закінчення зі стор. 2)

Тема самотности в іншім орамленні виступає в нарисі „Сліди на снігу". Це відблиск чи внутрішній відгомін самоти після смерти мужа, з яким авторка ділила довгі роки свого життя. Коли сніг притрусив землю, коли холод заглядає в кожну шпару і хочеться сховатись від нього, йдеш йому назустріч — в морозне повітря, на сніг... А тоді — уже з вікна стежиш за власними відбитками стіп, за слідами на снігу — вони — теж самітні, бо немає пари — інших стіп коло них. Вони — ті сліди на снігу — тільки потверджують її болючу самітність...

Ностальгією і болем сповите оповідання чи нарис „Ключі".

Це вже чисто автобіографічна розповідь. Після проголошення самостійности України появилася можливість клопотання про власну залишену в Україні хату. Маючи офіційний документ власности дому Шепаровичів у Львові й ключі до нього, авторка звернулась до влади. Дім передано на тимчасове вживання НТШ. Саме нарис „Ключі" виявляє весь біль людини давнього Львова, що зустрілась там із чужим середовищем, насадженим туди ворогом-окупантом. Залишилась у руках авторки тільки давні ключі від давнього батьківського дому. Тут тонко поданий мотив ностальгії.

Нарис „Студентські будні" цікавий радше своїми побутовими деталями життя студентів двадцятих і тридцятих років.

Натомість маленьким шедевром — апотеозою матері є нарис-спогад, „рамове" оповідання (Ramen Erzahlung) „Синя мадонна".

Здогадно, скульптура „Мадонна", твір Слави Ґеруляк, стала спонукою спогаду вже немолодої жінки, Орисі, про драматичні пригоди під час війни. Доводилося їхати, втікати в голоді й холоді — з малим немовлям... Трагічна постать матері з голодною дитиною на руках, що її нічим накормити, бо мати голодна і не має молока в грудях своїх; висохла від голоду грудь Орисі не накормить. Дитина кричить від голоду в почекальні станції, повній людей, нетерпеливих, сердитих, змучених і через те наче — недобрих. Втікає у холод за двері станції, і — надії її покидають. Та ось підходить молода селянка. Вона прямо звертається до Орисі: „Ваша дитина з голоду кричить. Моє померло, а груди повні. Дайте мені накормити Вашу дитину". Остовпіла Орися непевними руками подає жінці дитину, і от вона кормить її. Тож дитина її житиме, не помре з голоду... Це й було втілення „Синьої Мадонни" нашої мисткині — і апотеоза матері.

Нехай цей неповний огляд малої прози Ольги Кузьмович буде заохотою для видання томика її літературних творів, на що авторка так дуже заслужила.

І. Старощак відзначили почесною грамотою

На світлині (зліва-направо): голова 27-го Відділу СУА Л. Глутковська, І. Старощак, заступник голови відділу А. Копецька.

Дня 15-го червня 27-ий Відділ СУА ім. Ольги Басараб у Піттсбурґу, Па., відбув свої традиційні Вишивані Вечорниці. Програма цього року була дещо відмінною тому, що союзянки запланували відзначити почесною грамотою свою довголітню членку Іванку Старощак. По смачній вечері голова відділу Люба Глутковська у своєму слові сказала про працю, яку виконує їхня членка по культурно-мистецькій ділянці на протязі 50 років.

До особливої ділянки її праці належить писанкарство. Вона перепроваджує практичні лекції по американських школах, університетах, церквах та жіночих організаціях. Її демонстрування на місцевих телевізійних програмах викликає велике зацікавлення до української писанки. І Старощак влаштовує мистецькі виставки в центрі Піттсбургу. Крім весільних короваїв, виставлені є сотні писанок, які своїми притаманними взорами і кольорами засвідчують їхнє походження. Її практичні лекції у навчанні українського писанкарства сягають у Бразилію, де у віддалених українських кольоніях, молодь та старші віком чисельно прибули, щоби навчитись цього чудового мистецтва. І. Старощак у першому році новонародженої української держави відбула подорож на рідні землі, де основним її завданням було познайомити молодь із символікою та релігійними значеннями, яких так багато маємо в українській писанці. Атеїстичний режим не дозволяв на це.

Люба Глутковська рівнож підкреслила довголітню працю І. Старощак як пресової референтки, яка своїми статтями в пресі повідомляє громадянство про діяльність нашого відділу. До слова були покликані голова Етнічних фестивалів Ник Котов, голова українських фестивалів Михайло Джула та голова Ліги відд. Православної Молодіжи при церкві Пречистої Діви Марії у Тикіз Ракс,, які підтверджували вклад праці І. Старощак у ділянці ширення українського мистецтва в американському світі. По одержанні мистецько опрацьованої грамоти праці мисткині Каті Бойкович І. Старощак зложила щиру подяку голові Любі Глутковській, Екзекутиві відділу та членкам за відзначення. У своєму слові, яке вона виголосила в двох мовах. І. Старощак сказала, що любов та пошану до організації Союзу Українок вона привезла у своєму серці з України, бо жіноцтво зорганізоване в рядах СУА у ці часи відігравало велику ролю не тільки в культурно-освітньому аспекті, але й політичному. Часи під пануванням „Жечи-Посполітої" не були легкими для українського населення. Це змушувало Союз Українок до оборони гідности людини. Централя висилала сотні протестаційних листів до польського уряду та петицій. Членство СУА відвідувало політичних в'язнів, даючи їм моральну підтримку, як рівнож брало особисту участь у політичних процесах нашої молоді. Відносно освітної праці, Централя Союзу Українок постійно підготовляла реферати та доповіді на освітньо-наукові теми, які розсилала по відділах для членства, де їхніми завданням було їхати в терен по довколишніх селах та передавати цей духовий скарб нашій молоді. І. Старощак також брала участь у цій праці.

Про працю СУА усім відомо. На закінчення І. Старощак сказала, що сьогоднішній день, у якому її відзначено почесною грамотою, увійде до історії її життя. Присутні гості постанням змісць та рясними оплесками нагородили І. Старощак за її працю.

Присутній

Відзначили етнічні радіопрограми

На прийнятті влаштованому Джимом Едґаром, губернатором стейту Іллиной, для вшанування етнічних засобів масової інформації, губернатор вітає о.П. Дубаса, настоятеля української православної катедри св. Володимира та режисера катедральної тижневої радіопрограми. Зліва: о. П. Дубас і губернатор Дж. Едґар.

• РОЗШУКИ •

Розшукую брата **ПЕТРА ГАВРИЛЮКА**, 59 р. з Волині, який проживав в Kenosha, Wisconsin, ЗСА. Відомості надсилати: Петрові Бабилюку, Україна, Київ 217, Проспект Маяковського 4„а", кв. 207, або телефонувати: **(401) 231-5895**

• ПРАЦЯ •

Потрібно мужчин до праці на будові і ремонтів будинків — доїжджати, або із замешканням в Ню Джерзі. Різні інші роботи. Тел.:
(718) 389-6747

Шукаємо жінку-українку, віком 40-55 років, до дітей і хатньої праці. Місто Атланта. **$200/тиж.**
Тел.: **1-770-435-3823**

До дворіччя з дня смерти проф. Я. Гурського

Праця педагога і дослідника — навчання, творчість, пошуки. Він не може заспокоюватися на досягнутому, задовольнятися набутим знанням і творчими осягами. Право вчити інших неодмінно передбачає обов'язок педагога систематично й наполегливо вчитися самому, підносити свій теоретичний рівень, удосконалювати майстерність. Така вимога до педагого була завжди справедливою і нею дуже гордився наш невтомний професор Яків Гурський, який був не тільки взірцевим педагогом і дослідником, але і благородним громадянином, за яким, — як пише великий римський поет Квінт Горацій, — численні добрі зворушливо жалують, а пам'ять про нього лишається світлою серед нас.

Я. Гурський, родом з Жолдаків з-над ріки Сейм на Чернігівщині, народився 4-го листопада 1923 року, а помер 28-го лютого 1995 року.

Під час Другої світової війни Пантелеймон Гурський з синами Яковом і Петром опинилися в Німеччині, де після закінчення війни, як втікачі, перебували в таборах Ді-Пі в Авґсбурзі.

Педагогічну школу Я. Гурський закінчив ще до Другої світової війни в Конотопі, а вже на еміґрації почав вищі студії славістики в Українському Вільному Університеті (УВУ), який у 1945 році перевезено з Праги до Мюнхену. Студії в УВУ (1946-49) Я. Гурський закінчив бакалавреатом. Тут згодом здобув також маґістерський ступінь. Переїхавши до ЗСА, продовжував свої студії в Пенсильванському університеті, де в 1957 році осягнув ступень доктора філософії в галузі слов'янської лінґвістики. Його докторська дисертація „Патронімічні українські прізвища" — це цікаве й наскрізь цінне наукове дослідження, а це тому, що з усіх мовознавчих дисциплін Я. Гурському найбільше до серця була ономастика, наука про власні назви та імена.

Свою педагогічну працю Я. Гурський почав у Дікінсон коледжі, де працював у галузі модерних мов у 1951-52 роках. Студіюючи і працюючи в Пенсильванійському університеті як один з кращих аспірантів, Я.

Св. п. д-р Я. Гурський.

Гурський здобув стипендію "George Leid Harrison Fellowship", що улегшила йому осягнути докторат. Ще перед ґрадуацією в Пенсильванійському університеті він розпочав професорську працю в Сиракюзькому університеті (1956), яку згодом продовжував до виходу на емеритуру (1989). Професорський стаж Я. Гурського охоплює 33 роки наполегливої академічної і педагогічної праці. Протягом цих років, як славіст викладав він українську мову, російську мову, слов'янські культури й цивілізації, порівняльне мовознавство, болгарську й македонську мови. А з 1976 року до виходу на емеритуру був керівником слов'янського відділу. Як добрий знавець слов'янських мов, не лише в їх модерному виді, але й у процесі їх історичного розвитку та їх діялектологічних відмінностей, Я. Гурський випустив цілий ряд адептів науки, маґістрів і докторів-філологів.

Щоліта протягом 1974-87 років він викладав також в УВУ в Мюнхені, а протягом 1991-93 років — у Міжнародній школі україністики АН України, де додатково прочитав ще два цикли лекцій, присвячених мові українських пам'яток та сучасним актуальним проблемам українського мовознавства. Я. Гурський брав участь у „круглому столі" з питань нового правопису, що був зорганізований Міжнародною школою україністики.

Своєю діяльністю був пов'язаний також з Українським Науковим Інститутом Гарвардського університету, з НТШ у Ню Йорку, де був головою мовознавчої секції, з Українською Вільною Академією Наук у ЗСА, де виконував функції віцепрезидента. Він брав участь у численних нукових славістичних конференціях та конґресах, де виступив з доповідями. Я. Гурський був єдиним українським ученим з діяспори, який постійно відвідував річні міжнародні конференції церковнослов'янської мови і македонської філології. На цих конференціях він виступив як доповідач і член Македонської академії наук в Огриді (1970-80).

Він був одним із співредакторів українського правопису Пантелеймона Коваліва, наукового збірника на пошану проф. Юрій Шевельова, редакто-ром і упорядником наукових збірників „Студії в українській лінґвістиці" та редактором збірника на пошану Григорія Китастого. Працював також консультантом науково-дослідного проєкту в університеті Огайо, у рамках якого було створено посібники з української мови для початкового, середнього та вищого рівня навчання. Одним з керівників цього проєкту була проф. Ася Гумецька, а його результатом було видання дуже потрібної серії посібників.

Від 1987 року професор Я. Гурський був редактором мовознавчих статтей III-V томів англомовної „Енциклопедії України". На цей пост його рекомендував як „одного з небагатьох українських мовознавців поза Україною" проф. Юрій Шевельов. Я. Гурський є автором першого „Македонсько-українського словника". Працював він також над IV томом „Етимологічно-семантичного словника української мови" Митрополита Іларіона.

Особливу увагу у своїй педагогічній та науковій праці Я. Гурський присвятив українській мові. Завдяки його зусуллям її викладали в Сиракюзькому університеті протягом останніх 30-ох років як на студентському, так і на аспірантському рівнях, і понад 300 студентів закінчило в Сиракюзах курси української мови.

Таким чином протягом багатьох років студенти і колеґи-лінґвісти в Німеччині, в Україні та ЗСА мали можливість чимало зачерпнути для себе з його педагогічного досвіду і знання слов'янських мов, а саме української, болгарської, македонської та російської.

Яків Гурський був членом різних наукових асоціяцій та найбільше був він відданий Українській Вільній Академії Наук у ЗСА.

Закінчуючи, хочу сказати, що „професор Яків Гурський є втіленням найкращої академічної традиції — перехідний міст від визначних українських учених, що прийшли [з України] на Захід — одні після революції 1917-20 років, інші під час Другої світової війни"...

Професор Я. Гурський (як він сам часто заявляв) з особливим захопленням прослухав усі курси професора Юрія Шевельова, які стали для нього натхненим завданням, що робити в умовах діяспори. Він — талановитий педагог і науковець стає невтомним апостолом українознавства на американській землі.

Проф. Я. Гурський у своїй науковій праці та в житті був людиною високої ерудиції, доброти, працьовитости, цілеспрямованости та благородности характеру. Його легко можна назвати людиною наступного століття. Він був людиною високої духовости, у роботі його завжди відзначали жертвенність і відданість. Світлою пам'яттю про нього будуть також стипендії імени Я. Гурського для навчання студентів зі східньої діяспори в Україні, яким він встиг дати своє благословення.

Проф. Я. Гурський завжди залишиться разом з нами — людина великої та щедрої душі, чуйний і благородний педагог, прекрасний сім'янин і батько.

Володимир Жила

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ДАРІЯ СКІРА член УНС Відд. 153-го Т-ва ім. Луки Мишуги у Філядельфії, Па. померла на 70-му році життя. Нар. 1927 року в Стрию, Україна. Залишила у смутку мужа Івана, синів Адріяна і Ярему, внука Феодора, ближчу і дальшу родину в Україні і Канаді. Похорон відбувся 28-го січня 1997 року на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі, Філядельфія, Па.
Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ОЛЬГА ГНАТИК член УНС у Нюарку померла 8-го лютого 1997 року на 85-му році життя. Нар. 1912 року в Перемишлі, Україна. Залишила у смутку дочку Оксану Зоряну Боднар з чоловіком Ігорем і внуків Марка і Павла. Похорон відбувся 13-го лютого 1997 року на цвинтарі Ґейт оф Гевен в Іст Гановер, Н.Дж.
Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

АННА КОБИЛЕЦЬКА член УНС Відд. 131-го Т-ва ім. Митр. А. Шептицького в Чікаго, Ілл. померла 26-го листопада 1996 року на 86-му році життя. Членом УНС стала 1961 року. Залишила у смутку внука Романа та сестрінку Горайську Фурр. Похорон відбувся 30-го листопада 1996 року на цвинтарі св. Миколая в Чікаго, Ілл.
Вічна Їй Пам'ять!
Управа

ІВАН СКРАДОМСЬКИЙ член УНС Відд. 161-го в Ембридж, Па. помер 9-го квітня 1997 року на 88-му році життя. Нар. 19-го лютого 1909 року в Пітсбурґу, Па. Членом УНС став 1957 року. Залишив у смутку сина Тому з дружиною Сильвією і внуків Анну Марію, Сузен і Тому. Похорон відбувся 11-го квітня 1997 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембридж, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Микола Дяковський, секр.

МАРІЯ МАЛАЩАК член УНС Відд. 452-го Т-ва „Український Клюб" у Ст. Люїз, Мо. померла 25-го січня 1997 року на 83-му році життя. Нар. 9-го квітня 1913 року в Пітсбурґу, Па. Членом УНС стала 1931-го року. Залишила у смутку дочку Роз Мері Джеймс, синів Івана і Леона мол., внуків Розмарій Миллиген і Креґа Малащука, 5-ро внуків. Похорон відбувся 22-го січня 1997 року на National Barracks Nat'l Cemetery in St. Louis, Mo.
Вічна Їй Пам'ять!
Наталія Шуя, секр.

МИХАЙЛО ПАЦУЛА член УНС Відд. 291-го Т-ва ім. Т. Шевченка в Клівленді, Огайо помер 24-го квітня 1997 року на 86-му році життя. Нар. 1910 року в селі Заготин, Україна. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дружину Катерину, дочку Анну Вирсту з родиною, синів Евгена, Йосифа, Мирона, Джима і Рику; 9-ро внуків і двоє правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.
Вічна Йому Пам'ять!
Віра Напора, секр.